

„Aš  r mona Anel . I  cikla „M sa v k ”

(Atkelta i  30 p.)

I sava pakajo pana Liodv ka i zeng  iraudusi nu ej ma  r viej .  in vakara kombaris an  nebatruod  liudnos  r tosts.  ema rodens saul , spindonti pru vakar ni longa,  v isio stolpo gol  ont grindum  r stalel , s ikdama sekretera so zelkuorio. Ats spindiejusi anam , ap veit  kou ne v sas buta kert s. Pana priej  pri zelkuoriaus, atr  a guobtova kasp nus,  velgdama i sava atvaizda. Ar ne stebuklos – i anon  velg  linksma  r g vastinga merg  rauduonuoms l puoms. Sv kuoj  ak s bl zgiej , ontruoj , kap v sumet, bova primerkta. Ka Liodv ka  ipteliej , sv kuoj  ak s t p pat sosiauriej . „Aha, – pam sl j , – r k  ipsuot , tumet mona bieda ne t p gret  bus pasteb ma“.  r ana balso nus jouk     sava m sl s. „Eso kuoki eso. Dar tv rta, dar ne l guon . Dar galio  t  kor o s maniosi, o s jimt  tou, kas mon tink,  nekietis so  muon mis. Tik nar k anum b juot   r m slit , ka eso baisi. Je kam b sio r kalinga, prijims  r tuok . Tik r ktom   muokt  parprast , kam eso t kr  r kalinga“. Ka vakar  so  vak  atej  Magdel  pakluot  panel  luovas, Liodv ka anon pa nek na:

- Rasiet teka matit  dvar  poun Ku inski J zapa?
- Kart s matau    tuola.
- R tuo so i skuok anon  r pasakik, ka nuorietiuo pas nekiet . Tegol po M  ium pav k stiuo park  pri al-tankas. A  t n at sio.

Magdel  t pteliej   r pri zadiej    p ldit  panel s pa-geidav ma.

Puons J zops geruok  nus d v j , kumet r tmetie anon, „nonti i alod , pris gen  panuos Liodv kas pakajava  r   ai k na anuos nuora sos t kt . Kuo jau kuo, bet kad pas ruod s r kalings p an  Liodv k , ons nas t kiej . Ons l koriava kuokiuos nuors  n iuos    puona Levuona, bet tas tiliej , nuors nu ats skaitima jau praej  ar tik ne tris nediel s. Tad dabar stuoviej  ont kelal  i kar ema, m slidams, ar t n  t , ar gr zt . V s d ltuo n tar  n t   r pasoka atgal i sava bota. Je r ks sos t kt  so panel , tor ap segerbt : barzda ap ekarpit , nagus   s krap tit , naujuoms po n ms apsiaut . D dliausis vargs bova so barzdo. Pakuol toriej  Juok ba, tas akies anon lioub aptvarkit . Dabar r k k p nuors patem manit is. Pradiej   i skuot   r kliu, bet sava bot  anum ner da. „Negi tas laiduoks Juok bs b tom pas jiem s?“ – p kteliej . Bet paskiau ats men , kad tarns  r kl s lioub    ka kor ats ne t .

– Kad to prapoltomi! – bombiej  puons J zops, p rst s kedendams sava v r  ka gruo zib . –R ks  t  pas  moili  r papra it , kad apk rptom.

Judeluovi ios  moilis bova v ins    kelium de im-tium salont  kiu  idieliu. Ons toriej  ma a krautovel , kor galiej  nus p rkt  aud ni  atraizum, si lu, adatu  r k tuokium smolkium dalik , vo t p pat vaistum nu

Momkuvienė Vaida su sava Gabrielė, Benedėkto ę dar su Žilvėno Sadausko. Iš cikla „Mūsa vākā“

vėsum lėgum, kuokiuomis tik serga Salontum žmuonis. Nateka gėrdietė, kad nu Šmoilė vaistum kas nuors būtom numėrės, matīt, židielis toriejė lėngva ronka. Ęr šėp jau žmuonėms ons patėka diel tuo, kad nikumet neatsėsakė doutė ont bargā, patartė, kamė kon perktė, aptvertė žaizda, praraktė skaudoli, apkėrptė ar apskostė.

Solaukės puona Jūzopa, Šmoilis apsėdžiaugė:

– Ui, didi mon garbie ęr švėisi dėina, kad pas moni atėjė tuoks godotėns žmogus. Kuo ponālis pageidautom?

– Nuorietiuo, ka barzda aptvarkītomi.

Šmoilis mėklė pasvadėna puona Jūzopa i kriesla pri gėlsvum lėntum šiepalė, ont katruo buva padieta blėzgonti žalvarėnė taca (padiėklos). Gaspaduorios atriemė taca i sėina, apsiatė sava klijėnta petius druobolė ęr atsėnėšė žėrklės.

– Ui, ponāli, kāp prisakīsī? Ar patrumpintė, ar palīgintė, vo rasiet nusmailintė?

Jūzops spuoksuojė i blonki sava atvaizda tacuo ęr svarstė: „Rasiet paprašītė, ka plėkā nuskostom?“ Matā, pats sau pasėruodė bjaurė apžielės.

– Pėrmiausė apkėrpk plaukus, vo aš pamėslīsio.

Pakuol Šmoilis kėrpa anuo žėlus gaurus nu spronda, siediejė abėjuodams: rasi so vėsam ton barzda nuskotos? Tik ar žėimuos laikė nebus šalta? Ontra vertos, kėik židielis ožsėprašīs? Švaistitėis pėningās dabar nier kuo. Sava ožgīventa skarba jodintė nenuoriejė. Juk šėndėina ęš pašalies i anuo ronkas ni vėins grašis nebatrėities. Tad pri-

sakė Šmoiliou barzda patrumpintė ęr aplīgintė, naderiedamuos ožmuokiejė posė prūsėška grašė ęr žėngė pruo doris, bėjuodams pavieloutė i sotarta vėita.

Suodna takā bova toštė. Puons Jūzops žvalgies, ar pasėkeitė čė kas nuors pu anuo ęšėjėma, bet nieka daug nepastebiejė. Matīt, dar nespiejė ęr ba pavasarė nieka nakeis. Altanka, apraizgīta vėjuoklė šakuom, bova šiuoks tuoks ožviejis, tad vīrs ilinda i vėdo ęr atsėsieda ont driegna soulālė.

Senuokā ūkvaizdis betoriejė rėkalum su Salontum žīdās, nuors anėi jau ęlgus metus bova neatskėrama miestalė gīvenėma dalės. Kumet ons atvažiava i Salontum dvara, tebova kelės žīdieliu šeimīnas. Anuos laikies vėinuo krūvuo, šiuo tou lioub pardavutė sava mėnkūsė kruomeliūsė. Salontėškė skersuoms vėiziejė i atėjūnus, bet, laikou einont, puo bėški priprata. Kumet Žemaitiu krašta valdė leida Salontūsė rėngtė torgus, žīdā pėltė pasėpīlė. Ęr jau ne mėnkė kruomelninkā, vo bagutė kopčė, godrė ęr raštingė. Staties naujės truobas, magazinus prekiems. Ęšsėrėndavuojė žemės šoulės (sinaguogas) ęr muokīklas statībā. Atsėrada Salontūsė bėnt kelės alodės, arbatėnės ęr vaistėnės. Torgaus dėinuoms, katruos lioub vīktė do kartus par nedielė, Salontā košiejė nu žmuonium gausībės. Vėsėms bova gerā. Torėntėms kon pardoutė ar nuorėntėms kou nosėpėrktė nabreikiejė diel kuožna nieka važioutė ęiškuotė i Korša miestus ar Klaipieda. Vės-

(Nukelta i 14 p.)

Kairie – Ambrasūnienė Rūta so sava naujė draugė

(Atkelta iš 13 p.)

kuo galiejė rastė če pat. Dėdėliausė pelna dalės mosiet liou-
ub patektė i žīdu kopčiu ronkas. Bet ėr dvara činšėnin-
kams lengviau lioub atrėitietė vėins kėts grašis. Puons Jū-
zops, siediedams ont driegna soulalė, dūmuojė, kad
prekība nu omžiu bova ėr bus gers žmuonium ešmėslos.

Bet Salontūsė gīvenou žīdelė kielė ėr kėtuokius, kor
kas sunkesnius prisėmėnėmus. Ruoduos, septinėsdėšimt
aštontās metās, patemė žėimuos vėdorie, vėina speigou-
ta nakti miestalie kėla gvalts: „Degam! Degam!“. Gerā,
ka dvara panaktėnis bova jauns spritnos vaikis. Pamatės
ugni, uns vėsus pakielė ont kuojū. Atliekės i oficina,
pažadėna ėr anon, dvara ūkvaizdi. Atsėmėnė Jūzops, kap,
nubiegės i gaisra vėita, so pėktomo rėkiava besėblaškoni-
tius vīrus ėr muotrėškas, katrėi poldėniejė kuožnos puo
sava truobas ėr tvartus, varīdamė laukon gīvuolius, tēmp-
damė mėigtontius vākus ėr rėkalingiausius dāktus. „Sos-
tuokėt, dorne, nelakstīkėt kap be galvum, marš ognėis
gesintė! Je tēp lakstīsėt, vėsas truobas sopleškies! Ėiškuo-
kėt viedru, luopėtu, kuobėnium. Kas so viedrās, rėkiuo-
kėties pri šolėnium ėr eketium! Kas so luopėtuoms, kas-

kėt snėiga, meskėt i ogni ar ont stuogum. Degontius
bodinkus ardīkėt kuobėnės, anum jau nebėšgelbiesėt!“
Ėr pats, pačiopės kuobėni, pripoulės pri pleškontiuos
Rusteikė truobuos, pradiejė tompītė ont snėiga lėips-
nuojėntius roustus.

Tik rītou praaušos, ognės bova īveikta. Gvalts ėr
lakstīms aptīka. Jūzops pasėjota bastuovis ont sūdiems
padėngta eštėžosė snėiga tarp dar smėlkstontiu nudie-
goliu, apdegosiu baldu ėr drapanu. Šėrdės bova kap ap-
dergta. Apsvėlosiuoms pėrstėniems apmautuom ron-
kuom tebspaudė kuobėnė kuota. Pradieję jaustė, kuo-
kės pavargosės ronkas, kuokės apsėlposės kuojės. Baimė
nīkstont, pruotou rimstont, pats sau ruodies ligo ešgrėižts
skorlis – tėik svėkatas ėr jieguos atiemė tas naktėis darbs.
Pradieję žvalgītėis, nuoriedams sorastė, kuokė eškada pa-
darė ognės. Sopleškiejė lig pamatum Rusteikė Juona
truoba. Ėš žīda Šanderė Kėrša bodinka lieka tik apsvėlo-
sės sėinas. Sodegė ėr kopčiaus Levėna Abrauoma maga-
zins ėr anuo sūnaus gīvenėms. Atsėmėnė, kad tumet at-
sėduksiejė so palengviejėemo, nes par gaisra patėrtė nuo-
stuolė galiejė būtė daug baisesnė. Gerā, ka viejė nabova.
Gerā, kad anam pavīka žmuonis sotelktė, ka dėrba vėsė
kas gīvs – vīrā, muotrėškas, paaugėn vaikiokā. Žemaitė
ėr žīdelė stuoviejė vėins šalėp kėta, vėins kėta neniekīn-
damė, vėins kėtam padiedamė. Matā, nelaimė bova bėn-
dra... Dbar jau vėsė ešsėvākštīuojė kas sau, svarstīdamė,
eš kor gaisros prasėdiejė. Tuolėj ėiškuotė nereikiejė –
prasėdiejė Rusteikė truobuo. Matīt, rodėni kamėna na-
bova eškrietės, ožsėdegė sūdis, vo nu tum natroka ožsė-
lėipsnuotė šiaudėnis truobuos stuogs. „Vuot slunkius!
– vėrė pīktio vėdou Jūzops. – Pats kalts, tad tegol dabar
ėiška kerties pas gėmėnės ar sosiedus. No, primesio ke-
liuolėka timpu. Žīdieliu kelms nepaims. Tėi vėsumet
vėins kėto bieduo pasėrūpėn“.

Tēp dūmuojė Jūzops, pakuol tum prisėmėnėmu na-
nutraukė pana Liodvėka, ešdīgusi priš anon staigė, vėsā
eš kėtuos posės, nego bova laukama. Ožvaizds sunkė
pakėla nu soulalė ėr nusėjīemė keporė.

– Svėka, panie Juzef, maluono tamsta matītė, –
pasėsvėkėna Liodvėka, tėisdama vīrėškou pėrstėnė ap-
mauta ronka, katron tas pavuožnė pabočiava.

– Būkėt pasvėkinta, tamstas maluonībė, panelė kašte-
liuonātė. Džiaugous, galiedams patarnautė.

Jūzops nusėdīvėjė, ka panelė linksmā nusėjoukė.

– Rasiet ožteks vedom tuokės aukštās žuodės šnekietė,
vėsuokius tėtolus mėnavuotė. Vadīnk tamsta moni panelė,
ėr tuo ožteks.

– Kāp švėisīuojė panelė palėipsi,– atsakė bovės ūk-
vaizdis.

– Vo  r sos tariem. Dabar aple r kalus. Pas kv itiau tamsta, nuoriedama paklaust , ar nesot ktomi retkart s palaik t  mon kompanij  juod nietim. Gal nesi o zm r  s, kad tas o s jijem ms mon pat ka nu pat vaik st s. Bet bruolielis ne v sumet tor laika juot  so mon m, vo v inuos  sleist  nanuor. Na smanau, kuo ons b j . A   r v ina galletiuo juod niet , b t nenuoro o r stint  bruol . Tad sava pal duovu nuorietiuo mat t  tamsta,  r bruolis tam neprie enas. Ar sot ktomi tamsta mon i padiet ?

–  enuom s, sot ksio. D ziaugous, galiedams prad iogint  maluoningouj  panel .

– Tad, je  s nd in pu p itu bus gra i, b k tamsta pas r ng s tam  igiuo. Atsi sio Magdel , kadpasak tom, kumet at t  pri arkljum.

 r, pamuojavusi ronko, pasoka paluociaus link.

Puons J zaps stuoviej  div damuos  r d ziaugdamos. Anuo neo m r  a! Steb na tik tas, kad ons pas ruod  r kalings ne dvara puonou Levuonou, vuo panel , so katrou sava darba met s ma ne nieka b ndra netoriej . No, lioub nuve t  i Kor a miestus, Platelius, Kalvar j   r k tus miestelius, esontius netuol j Salontum, bet t n lioub va iout  v sos polks ka teliuon tiu so tarn s, vo kart s  r so geradar . Je reikiej  kou nuors aptart , daugiaus  prisak mus lioub dout  vaikiok  arba panel  Teoduora, pakuol bova Salont s . Liodv ka tarp  muonium bova t ki,  al nuos nepa istamu, o v s po sava nelaim s, diel tuo daugeliou ruodies pas p tusi  r nemaluoni. „Mat t, geradar s smertis anon pakeit ”, – m sl j  J zops. V s     dvara  slakst , pajot n napag duoma buobot s l ga. Tik Liodv ka pas l ka so geradar   r bova  al p ligi paskot n s anuos g ven ma valonduos. Vo dabar l ka v ina. Levuons – dvara gaspaduorios. Kas    tuo, kad bruolis? Pats netroks pat  i Salontus pars vest . Lig  iuol nateka g rdiet , ka so ses r  nasotartom, bet ar Liodv ka sotars so bruolien ? „No  r kuo a  r p nous, – partar  pats savi, – jug dar nieka nier. Kuo  r r k s rgt  puonu l guoms mon, svet mam  muogou?” T p d muoj  J zops, piedindams ont p itu. Bova o zm r  s, ka posr t s dar nevalg .

Po p itu Juok bs stuoviej  pri  k n  keima vartu so panuos Liodv kas Bierouj   r  rvio, katrou gubernatorist s met  s lioub juod niet  J zops Ku inskis. Arklis, pamat s bovusi gaspaduorio, pas sv k na anon tikio  v ng mo, nu katrou J zopou ap  la  erd s – g vuolis anuo nao m r  a. Senuok  besied s i balna, soabejuoj , a paviks paduor  o  suokt  ont arkl . Bais  nanuoriej  apse juokt  pri  Juok ba, sava bovusi tarna. Bet tas ligo niekor nieka prilaik   uokont  i balna puon  pieda,  r J zops laiming  ats d r  ont  rgera. Atskobiejusi

I  kairies: Gaubit  Margarita  r Songailien  Loreta

pana Liodv ka strikteliej  ont sava komel s,  r abodo par lonka pas leida i m  ska pos . Panel  prilaik  Bierouj , kad  kvaizdis sus gretintom so anou, mat , nuoriej   nekiet is. Klaus niet , k p ons dabar g ven, ar neskundas sv kato, kou, laika toriedams, o s jem, ar nier sm tn  b t  v inam. Puons J zops atsak niet  mandag , pagarb , bet trump .

– Nes stebiek tamsta, kad a  t ik klaus niet . Baveik v sa laika b no v ina. Pats  n , ka draug s m sa dvar  netoro, tad pu babus s laiduotoviui nabier so kou  s  nekiet , – mieg na atr  t  sava bendrakeiv  l i zovi pana Liodv ka. – Vo tamsta, t ik metu d rb s  iuo v ituo, t ik  lg  tarnav s mona brong  buobot , galletomi aple anuos g ven ma daug kon papasakuot .

Pasakuot  jaun j  panel  aple geradar s g ven ma, kon ons  enuoj   r kon pats galvuoj , puons J zops nik p nas r  a. Tad nieka geresn  nesom sl je, k p apsak t  sava gra i sapna, mat ta ton vakara, ka gr  a    dvara po ats skait ma nauj jem puonou.

(Nukelta i 16 p.)

Tuoms ģr Źilvėns Sadauskė. Iš cikla „Mūsa vākā“. portėgrapėjė

(Atkelta iš 15 p.)

Liodvėka pradžioga – kuoks gražos sapnos ģr kuoki maluoni tamė sapnė anuos brongiujė buobotė.

– Kāp gaila, kad aš dar ni vėina karta po pakasīnu anuos nesapnavau, – pasėgoudė pana Jūzopou.

– Nesielvartauk, švėisuiujė panelė, sosapnousi ģr tams-ta. Anuos maluonībė geradarė pasėruodis, ka tamstas gīvenėmė reikiės pagalbas ar patarėma.

– Ak, panie Juzef, patarėma mon rėk kuožna dėina. Kuoks tošts atruoda dabar mona gīvenėms! Reikiptom ožsėjimtė kou nuors rimtesnio, bet narondo kou. Lėka tik takielis i bažninčė ģr siediejėms sava kertie, ligo kuokeme kliuoštuoriou (vėinuolinė).

– Ar tik panelė nemėsliji vėinuolė pataptė?

– Ne, ne, tuo tėkrā namėslėjo. Ėš monės būtom prasta vėinuolė. Nuorio tarp žmuonium gīventė. Nuorietiuo torietė kuokė nuors vėita, kor galietiuo tvarkītėis kap ožsėmaniosi, neklausėniedama kėtum valės.

Jūzops šipteliejė:

– Je, je, maža būdama panelė tėkrā valiūkė mon at-ruodė. Bet augdamė žmuonis keitas, tad ģr so panelė tėp pat atsėtėka.

Abodo nekorem laikou pritėla, tėkriausė mėslėdamė ton pati: valiūkavėma prisluopėna nelaimė. Liodvėka ģlgā toriejė klausītė daktarum, pu tuo buobotės, katra pratėna melstė stebūkla ar svėkatas, vėžiuojė mergelė pu at-laidus ģr švėntas vėitas, muokė šelptė pavargielius, gai-lietėis invalidu. Jūzopou ruodies, ka panelė klausė gera-darės, bet kėik i tuoki gīvenėma ana lioub šėrdėis idietė, tuo ons nežėnuojė. Rasiet tik ģšmuoka apsėmestė. Tėk-riausė ana jauties nuskriausta, kumet, pasėmėros tievou, anuo maluonibe kašteliuonou Gorskiou, mažuosės ses-eris bova ģšvėžtas i Vėlnio muokītėis, tėn galiejė ben-drautė so sau ligiuoms paneliems, lonkītė gėmėnės ģr pažīstamus, linksmintėis baliūsė ar soėiguosė līgė dalė so vėsās. Pana Liodvėkā tuo nieks nepasiūluojė. Ana bo-va paženklinta nelaimės, ģr artėmėijė nanuoriejė tuo gar-sintė ož dvara sėinu, ož gėmėnies rėbum. Tėp panelė parsėrėta par tris dešimtis metu, ģr kuokiūm nuors pa-sėkeitėmu sava gīvenėmė vargo ar begaliejė tėkietėis. Ar ne pėrma karta Kučinskiou Jūzopou soskauda šėrdės diel tuokiuos mergelės dalėis. Tad sogalvuojė primintė anā kon nuors maluoni ģš jaunum dėinum.

– Rasiet maluoniujė panelė neožmėrša, kāp so sesė-rėmis ģr bruolės ana lioub važioutė i Korša miestus ap-sėpėrktė ar pasėžmuonietė? Gal atsėmėn, kāp Papės ežė-rė žvejujė?

– Atsėmėno, atsėmėno, – gīvā atsėlėipė Liodvėka.– Mon pavika sogautė namėnka žovi. Mėslėjau, ka tousikės vėsė pavėdiejė. Bet gal mon tik tėp ruodies, rasiet tėp nabova. Dar atsėmėno, kāp Margėninkūsė sotėkuom ita-lu mozėkontus, anėi mums pagrėižė kažkuoki šuoki, diel tuo puonou Jūzopou teka pakrapštītė piningėnė.

Ūkvaizdis nusėjoukė:

– Piningėnė mon vėsumet reikiujė krapštītė, je tik so puonātes kor nuors lioubo ģskeliautė. Bet kon padarīsi. Tuoki bova tvarka ģr anuos maluonībės geradarės, tams-tas babunelės, pariedīms.

Anoudo sostuojė ont tuo patėis opės skardė, kor va-ka Liodvėka šnekieuos so bruolio.

– Salontum apīlinkiesė gali atrastė ne vėina po-ikė vėita, – ligo pati sau pratarė Liodvėka.

– Teisibė sakā tamsta, ne vėina poiki vėitelė īr Salon-tum dvara valduosė. Jug panelė īr aplonkiusi vėsus anum dvarelius. Katros daugiausė patėka?

– Rėk pagalvuotė, – atėtarė Liodvėka. – Senė bebo-vau Margėninkūsė, Muosiedie, Koksėnie. Kuo gera, vės-ka bus pasėkeitėn.

– Reikiptom panelė i svetius nuvažioutė, sosiedus, gė-mėnės aplonkītė.

– Esam so bruolio ožkvėistė pas puona Tarvėda Kaje-

tuona i Laumium dvara. Tėkriausė nuvažiousem. Vo gal tamsta pažinsti puona Kajetuona?

– Žėnau, kad ir tuoks puons, bet kou nuors bendra torietė so anou netėka.

Pana Liodvėka nuoriejė kon nuors daugiau sožėnuotė aple naujouji pažįstama, bet teirautėis nesėriža. Kėp tėn bebūtom, vuo puons Jūzops nabova tas žmuogos, katram ana galiptom pasakuotė sava spieliuonės ėr abėjuonės. Ana tĩkė atsėdoksiejė. Kėp ėe atsėtėka, ka par trisdešimti metu tėik mažā teatsėrada žmuonium, kam ana galiptom atsėvertė? Būdama posmergėlė, vėskon lioub ėšplepietė tarnaitė Gertrūdā, katra patarnava anėdvėm so Teoduoro. Bet ka Liodvėka solaukė panuos metu, Gertrūda ėš dvara išėjė. Liodvėka ni dabar negaliptom pasakītė, ar anon buobotė atlėda, ar mergė ėšėjė sava nuoro. Teisībė, bova dar vėina muotrėška – daktarka ėš Klaipiedas. Ta dvarė pagĩvena puora nedieliu ton vasara, ka anuos akės bova sožeista. Ėr dabar Liodvėka atsėmėn, ka so dakterė šnekietėis bova maluonė. Bet, sotėkusi anou, kuo gera, dabā jau nabatpažintom. Nabatsėmėn ni varda, ni pavardies. Rėktom paklaustė puona Jūzopa.

– Puons Juzopā, a tamsta atsėmėni daktarka ėš Klaipiedas, katra gĩvena mūsa dvarė ton vasara, ka aš aki bovau sosėžėidosi?

– Vo kėp naatsėminsi?! – atsėlėipė Jūzops. – Parsėvežiem anon ėš Gargždum, kor panelė su anuos maluonibė geradarė a ne puora mienesiu stalavuojujes pas puonus Vagnerius. Tėp palėipė daktars Hagans. Sakė, ka šalėp tamstas rėk ėšmanontė žmuogaus, kumet bus nuimts tvarstis nu akėis. Reikiejė panelė pripratintė pri tum skaudium pasėkeitėmu ėr puonė geradarė pamuokītė tinkama apsėcitė so tamta. Vo kon pati panelė prisėmėn ėš tuo laika?

– Ne kažen kėik, bet šin ton atsėmėno. Mon ta daktarė bova dėdėlė maluoni. Vākštuiotė ėr šnekietėis so anou nikumet nalioub pakĩrietė, tėik ana žėnuoje vėsuokium induomium ėr negėrdietu dalĩku. Kuožna žuolelė galiejė ivardītė, aple kuožna vabala ėlgā pasakuotė. Ėr knĩngu bova atsėvežosi, ėš katrum balso lioub skaitītė. Ėr žmuonium vėsuokium žėnuojė, vės lioub pasakuotė aple anus, daugiausė aple sergontius, kėntontius, bet muokontius džiaugtėis. Aiško, aš ne vėskon baatsėmėno ėš tum pamuokum. Ni tuos daktarės varda nabatmeno.

– Torietom tamsta majėdnė atruodītė, bet aš anuos varda neožmėršau, rasiet diel tuo, kad ons mon patėka. Ta puonė bova vardo Estera, daktara Hagana gėmėnaitė, žanuota so rusu dvarpuonio Skukuovo, so katrou sosėtėka

Nu vėršaus: Milda ėr Pijos. Iš cikla „Mūsa vākā“

(Nukelta i 18 p.)

Kas greitiesnis ģr stipriesnis... Portġrapġjġs iġš 2008 m. vasaras stuovġklas Sudeikiġs (Utenuos r.)

(Atkelta iġš 17 p.)

besġmuokġdama Prġsġjuo. anġ patġka ne tik panelġ, bet vġsġms. Ni kġik nġmondri, paprasta, lioub paġnekintġ kuoġzna sotġkta ŗmuogo, neveiziedama, kas ons tuoks ġr. Nieks nedġnuojġes ġr neapġšnekieġġ anuos, nuors ana bova ŗidelkelġ. Tuo panelġ rasiet lig šiuol neŗġnuojġ.

Liodvġka ton ŗġnuojġ, bova ġġrdieġjusi ġġ buobotġs. Tuomet, suŗġnuojusi tou nauġġna, mergġtġ ni kġik nedġvuojġes. Keists pasġruodġ tik vards – ni lġnkġġks, ni krġkġġġiuonġġks. Buobotġ aiġġkġna, ka ŗidġġks, ġr pasakuoġġ kaŗkuokġ istuorġjġ, apraġġta Bġblġjuo, katron Liodvġka ġrġtġ oŗmġrġa.

Kuġġnskis Jġzops aple ton daktarġ atsġmġnġ daugiau. Pġrmaiausġ ton, ka, sovadġnusi i vġina veita geradarġ, Liodvġkas seseris ġr bruoli, tġp pat ġr dvartarnius, pasġġnekieġġ, kġp reikiġtom apsġeitġ so serġontġ mergelġ. Aiġġkġ pasakġ, ka panelġs akis nebġġġis, nebġnt steboklos atsġtġktom. Pamuoġkġ vġsus, ka so mergelġ šnekieġtom tġp, ligo nieka ġr neatsġtġka, nesġdġvġtom, neklausġnġtom, negoudŗġioutom ġr, ġġnk Dievġ, nepajouġtom. Je anġ bus liġdna ar pġkta, svġkġisġms rġks bġtġ kontrġms ġr vġskon duovġnuotġ, leistġ pruo ausis.

Daktarġ pati nurġġa nu ŗaizduos tvarsti ġr leida mergelġ pasġveizietġ i zelkuorio. Tuos muotrġġkas pabovġms dvarġ kaŗkġp ġerġ vġsus nuteikġ, kuoġznos ġailġġġes, ka daktarġ tor ġġvaŗġioutġ. Atsġmġnġ, kad ons ni kġik negailiedamuos davġ daktarġ Skukuovġ ont keliuonġs puora deġġmtium timpu, nuors ton vasara ġr sunkġ galus so galġs dorstġ – vġs lioub ġġlġstġ kuokġs nuors nenumatġtas ġġlaidas.

Liodvġkġ ġerġ bova ont ŗġrdġis klausontġis Jġzopa prisġmġnġmu aple anuos vaikġstġ. „Laimġ, ka buobotġ pasġtaikġ torietġ šalġp savġs proutinga ġr duora ŗmuogo, katros ne tik rġpġnuos dvara škġio, bet ġr anuos vġkġtiġ rġkalġs ar bieduoms“, – mġslġjġ dabar, juodama šalġp bovossġ škvaizdġ.

– Panie Juzef, – pratarġ širdġngġ, – torietġiuo persġpraġġtġ tamstas, ka lig šġiuolei ni karta nesu padiekavuoġjusi oŗ dġdġli rġpesni, katrou iġš tamstas jautiau tou sunkio mon laiko. Klausġdamuos tamstas pasakuoġġma, junto, ka darġ vġskon ne ġġ somduoma ŗmuogaus priedermġs, vo ġġ duoruos ġr atjautontġiuos ŗġrdġis. Eso tamstġ oŗ ton dġdġlġ diekinga ġr dŗiaugġtiuos, je kumet ġalġtġiuo kon nuors ġera diel tamstas padarġtġ.

Panuos Liodvġkas kalba Jġzopa vuos ne lig aġaru sugriaudġna.

– Maloninguoġġ panelġ, tġi padiekuos ŗuodġ mon ġr dġdġliausis atlġġnġms. Rġpesnis diel tamstas nelaimġs nabova tuoks sunkos, kap tamstġ gal pasġruodġtġ. Pakuol darbavaus Salontum dvarġ, ġr bovġn daug sunkiesniu muomġntu.

– Induomo bġtom soŗġnuotġ, kuokġium? Rasiet tamsta nebġtom skaudġ anum prisġmintġ ġr mon papasakuoġtġ, – papraġġ pana Liodvġka.

– Vēina tuoki šendēin prisēmēnīau ēr vēs negalio nikāp ožmērštē. Prisēmēnīau netīčiūoms Salontum gaisra – vēina, ontra, trieti... Tēkriusē ēr panelē anus atsēmēn? Paskotēni karta kelēs dešimtis truobum sopleškiejē – daugiausē žīdu nomum. Ka vēsus soskaietiē, paaiškiejē, ka par dvejus metus Salontūsē sodegē ketorēsdešimt pēnkē gīvenēmā. Daugiausē ēš anū bova žīdu kopčīu truobas ēr magazinā.

– Tad ar pavīka ēšsēaiškintē, diel kuo tēp? – pasēinduo-mava Liodvēka.

– Bieda, bet nepavīka, nuors tuos nelaimēs sokielē ont kuoju ēr valdiuos žmuonis. Ēr ne dīvā. Kor tatā matīta, ka kuožna meta ē miestē kēltom gaisros? Tad i Salontus ēš Rasē-iniu vēins par kēta lakstē tekūnā, vēžā, vaznē, tīrēniejē, tardē, klausēniejē, kuoki če tvarka tamē dvarē, ka gaisrā kēlst tēp tonkē: ar pēktadariūm padegieju tēik privēsa, ar žmuonis patis ir žīuoplē ēr apsēlēdēn? Tēravuos vēsum, bet pērmīausē, žēnuomās, monēs, dvara gubernatuoriaus, ēr tams-tas maluonībēs buobotēs – puoniuos Vainienēs, dvara savē-ninkēs.

– Nemanau, kad bobotē kon nuors žēnuojē, – soabejuojē Liodvēka.

– Žēnuomās, nežēnuojē. Kon ana, sena, lēguota muotrēš-ka, galiejē sosēgaidītē tūsē žīdu rēkalūsē ēr miestiuoniū ap-sēleidēmūsē? Tēp ēr paaiškēna valdiuos žmuonēms, siūsda-ma vēsus pas monī. Daugiausē valdē priskaržējē žīda, pati baguotīausi. Ontā Šanderis Kērša torta neteka ož dvē tūks-tontē do šimto muštēniū talerīu. Matā, sodegē nē tik truobas ēr magazinā so daugībē prēkiū, bet ēr skuolum raštā, katrēi bova gīvenamamē budīnkē. Pri tuo dar nokēntiejē ēr anuo sūnos, katruo truoba sodegē priš metus par pērma gais-ra, bet ons jau bova spiejēs pasēbodavuoētē naujī gīvenēma.

– Vo ar anēi nemalava? Jug galiejē primēslītē kažēn kou, nuoriedamē daugīau pēningum ēšpēštē.

– Iruodīms, ka nemalava, bova moitēniū sarašā, katrūsē paruodīta, kēik par metus anēi priekiū atsēvēž ēr kēik ēšvēž. Teismūsē tas iruodīms bova dēdēlē svarbos.

– Tad kāp baigies tā bīla?

– Teismos nūtarē, ka Salontum savēnīkā tor atstatītē sodegosēs truobas. Stuogum negal dēngtē šīaudas ar skēi-duoms (malksnomis), vo tik čerpiems. Prisakē do kartus metūsē kriestē kamēnus, pasēsomdont kamēnkretius Klai-pieduo. Ož pražovusi torta kopčēms valdē šēik tēik atlīgē-na, bet tum rēkalum aš nažēnau – anus tvarkē tamstas bruolis puons Stanīsluovs.

– Tad, kēik sopronto, gaisrum kaltēnīkā tēp ēr lēka nē-nubaustē?

– Tēp ēr lēka, – atsēdoksiejē puons Jūzops. – Žmuonis

(Nukelta i 20 p.)

„Kas greitiesnis?” Portēgrāpējēs iš 2008 m. vasaras stuovīklas Sudeikiūs (Utenuos r.)

(Atkelta iš 19 p.)

šnėbzdijie, ka kažkas eš pavida padegė baguotūju žīdu magazinus. Pataikė, kumet naktės bova sausa ər viejouta, tad netroka ožsėdegtė ər šalėp bovaė nomā. Vo kas padegė – ar salontėškis, ar kuoks atklīdielis pėktadaris, ar ons bova žīdielis, ar žemaitis, tēp nieks ər puo šė dėinā nažėna.

– Eš tėkrūju tamsta daug varga aptoriejė tou laiko, – pagoudė puona Jūzopa Liodvėka. – Vo kāp bova tuoliau?

– Par metus miestali atstatiem. Balondė mienesie dvare dərba anuo mīlesta puons Kobelėns, Žemaitiu konėgaikštėjės kamarninks (matininkas), katron pasėkveitė puonė geradarė – tamstas buobotė. Ons apmatava sklīpus nodegosiuos Salontum vėituos naujuoms statībuoms. Meistrus soėiškuojau Kretinguo ər Klaipieduo. Plītu pėrktė nareikiejė – Salontūsė jau veikė plītėnė. Miediu geriausiu bova i valės, par žėima anus kėrta ər vežė dvara činšėninkā ər lažininkā. Kažkon reikiejė pėrktė. Kalkės atsėvežiem eš Korša degīklas, katron vadėna Pile Muiža. Vėnis ər kėtuokė gelži, reikalinga pri statību, perkuom Lėipuojuo. Tėi dalīka brongiausė kaštava, diel tuo, kad kertont Korša konėgaikštėjės sėina, reikiejė muokietė dėdėlius muita muokesnius. Čerpės stuogams nopėrkuom Gintalėškė. Gerā nebatmėno, bet, ruoduos, ar ne šimta timpu ož tris tūkstantės štoku, kas tās laikās nabova brongė. Nelėngvė bova metā, bet Salontā atjauniejė, pagražiejė. Baguotėijė židā pasėbodavuojė dėdėlius bodinkus, vuos ne paluocius. Vo ər biedniesniu naujės truobas bova erdvesnės, so dėdesnės longās, so aukštesnės stuogās. Matā, maluoniuojė panelė, kad teisingā žmuonis saka: nier tuo bluoga, kas nešėitom i gera, – ožbėngė puons Jūzops. Aple ton, kėik reikiejė idietė pastongū ər svėkatas, kėik naktum nemėiguotė, kėik vėsėms dəržus sosėveržtė, pakuol vėscon padarė, ūkvaizdis panelė neaiškėna.

Liodvėkā tas pasakuojėms sokielė daugībė mintiū, bet anuos nabova skaudės. Ana pati tus metus dar gerā atsėmėnė, nuors nikuokium nepritekliu ar vargum tou laiko nepajota. Klausīdamuos puona Jūzopa, galvuojė, ka žmuogos daug kon gīvenėmė gal nuveiktė, jė tik nier slinks ər nesied ronku sodiejės. Ǝr senīvamė omžiou, paržvelgės nueitus metus, gal pasakītė, ka ne toštė anus praleida, kad aple anuo pruočė liūdėj matuomė dalīka.

Basėšnekiedamo anodo ni napajota, kāp saulelė ilinda i eglīna. Laiks bova soktė ont nomum. Anodo juojė mėška kelalio vėins paskou kėta. Guojou bova tiko. Arklium žingsnius sluopėna nukrėtėn lapā. Paukštīu nasė-

Pijus so mamō ər so tetoko. Iš cikla „Mūsa vākā“

gērdiejē – vēsē gēismēninkā senē jau bova ēšliekēn. Tik retkartēs eglinē kalē genīs.

– Sakik, sesē, ar kontēna esi savo bendrakeleivio? – sosērinkos pri vēčerēs, ožklausē Liodvēkas puons Levuons.

– Diekou, brolieli, eso kontēna. Puons gubernatuorios pakankamā induomos pašnekuovs.

– No ēr aple kon jodo šnekiejietav?

– Aple daug kou. Prisēmēniem omžēnatēlsi buobotē, keliuonēs i Lēiņuojē, pri Papēs ežera, i Margēninkus.

– Ar nepasēruodē tau puons Jūzops nalaimings ar liūdnos?

– Nepasēruodē. Aple savi ons nedaug tepasakuojē. Nebēnt ton, ka vēina nakti gražē sapnava buobotē, anuos milēsta geradarē.

– No, no, – nosējoukē Lavuons. – Matīt par tēik metu anodo gerā bova sosēgrajējosio, ka dabar sarnie sosētink...

Liodvēka trokteliejē petēs ēr pasēgailiejē prasētarosi. Panelē pamēslējē, kad so Jūzopo ana gal daug šērdingiau šnekietēis, nego so sava bruolio.

– Tēkous, ka neožginsi mon dar kumet nuors so anou pajuo-dēnietē.

– Juodēniek i svēkata, seserelē, je tik tau tink...

Grīžusi i sava pakajo, pana rīmuojē buobotēs krieslē, nedeg-dama švēisuos. Prisēmēnusi daktarē Estera, Liodvēka ožsēgalvuojē, so kou dar ana sava gīvenēmē īr šērdingā bēndravosi. Tarp sava vēinmieti tuokium nerada. No, gal Teoduora. Bet ta bova sesou, tad nesēskaita. Ba tuo, sesērēis šērdi ēr mēslēs sovēsam bova pripēldēs grapātis Pliuoteris ēš Šatēikiu dvāra, so katrou Teoduora bova sožadieta. Nežēnē diel kuo šin vakara ožplūda nalinksmē prisēmēnēmā. Liodvēka atsēmēnē, kad ēlgā jauties nelaiminga, kumet i balio Viekšniūse tievs vēžies tik Teoduora, priš ton pastrajīta, ēščiosīta, ēščackīta. Sesou ēš tuo baliaus parvažiava linksma ēr laiminga, kelēs dēinas neožsēčiaupē, čiausškiedama aple ton ēšeiga – kāp važiava, kon matē, so kou sosēpažēna, kas kāp bova apsēdarēs, kas kon sakē, so kou ana šuoka, kon valgē, kon gērē... Liodvēka toriejē klausītēis, bet anuos šērdēs tēp gielē, tēp gielē... Juk anā patē neteka tuo ni pamatītē, ni patērtē. Ēr diel kuo nier teisībēs ont sveta? Jug tievs galiejē ēr anon vēžtēis! Tik dvejēs metās ož sesē tebova jaunesnē, vo augomo so anou tuokē pat. Ont kaktas nier parašīta, kēik metu ana tor, vo šuoktē muok ne bluogiau ož Teoduora. Bet tuoki bova tieva valē, ēr nieka če nepadarīsi. Galiejē tik dūsautē ēr vakaras, ka nieks nemata, ašaruotē i puodēška.

So kētuoms paneliems, gēmēnaitiu ar sosiedu dokterim, Liodvēka artēmiau nesosēdraugava. Je katruos lioub vēišietē Salontūsē, vēsas anā atruodē pasēpūtosēs arba žiuoplas. Anon jiemē pēktoms, ka puonātē – jaunēkātē šnekēna, šonkēna, ganē akēmīs tas

(Nukelta i 22 p.)

Valdis ir Pijos Zajančkauškē ēr dar Milda Valončiauskienē. Iš cikla „Mūsa vākā”

Akadēmēnē žemaitiu jaunima korporacėjės „Samogitia“ 2008 m. vasaras stuovikluo Sudeikiūs (Utenuos rajuons), pri Alauša

(Atkelta iš 21 p.)

„žousis“ (tēp Liodvėka minties vadėna tas dvarė besėsvetiuojėntės mergātės). Kumet buobotė puo anuos muotinėlės pagraba kėik atsėgava, okatnė važėniejė i svetius pas artiau ėr tuoliau gīvenontius gėmėnės – i Vėikšnius, Gintalėškė, Ožvėnti, Bėržovienus. Karto so savėl lioub vežtėis ėr vėsa polka kašteliuonāiu. Liodvėka, nerasdama bendruos kalbuos so jaunūmenė, daugiau laikies šalėp babusės ėr augosiu muotrėšku. Dabar ton prisėmėnont, anā atruodė, ka kažkap ėš gīvenėma anā ėškrėta jaunistė so vėsuoms linksmibiems – sosėžaviejėmās, svajuoniems, paslaptėmis ėr ateities vėltėmis...Ana bova nelaimės paženklinta...

Tėkriausė diel tuo buobotė tou laiko daugiause rūpesnė skīrė kāp tik anā. Jaunesniems sesėrim tuo nereikiejė – anuos auga svėkas, dailės, govės, ožvės Uona, katra daugiausė bova nusėdavusi i omžėnatėlsi sava muotinėlė. Po liūdnum laiduotoviu, i katras mažūju nevežies, prasėdiejos šėltesniems dėinuoms, buobotė važėniejė puo atlaidus, katruos vika tuolėmesnies parapėjuos – Kalvarėjou, Koliūsė, Kretinguo. Ana vėsumet ėr vėsor so savėm jiemė Liodvėka. anā ožprašėniejė mėšės ož doktėrėis dūšė ėr anūkės svėkata, lioub doutė pėningum Liodvėkā kad ta aukuotom bažninčė – nupėrktom kuokė nuors duovėna. Atsėmėnė, kāp pėrka mielėna šėlka pierankeliems pri altuoriaus Kalvarėjės bažninčė ėr sėdabrėni vuota – šėrdelė Muosiedė Panelė Švėnčiausė. Vo kėik šeštuoku ėr trečiuoku Liodvėka lioub ėšdalitė obagams, kas tèn ėr besoskaitīs. Kartās lioub vežtėis ėr mažuosės, bet so dėdėlio polko prėklė

bova keliautė. Tad anuoms so puonė Gracholskienė őr tarnaitiems turiejė ožtektė Salontum bažninčelės, i katron galiejė nasunkė nukolniuotė piestės. Prisėmindamas keliuonės, Liodvėka nabgalietom pasakītė, ar anuos bova maluonės. Žėnuomās, gerā bova eštrūktė eš nomum, siedietė so buobotė proncūzėškuo poskarietie, kad őr geruokā aprintuo, žvalgītėis i pakelės, i žmuonis, klausītėis varguonu ar gėismium, atsėsiedos klaupkuosė, katruos bova itaisitas pri pat altuoriaus, ka puonā nu mužėku atskėrtė būtom. Bet nomėi ana lioub sogrīžtė pavargusi, ešalkusi. anā sesėris, katruos lėda sava dėinas linksmā őr narūpestingā, bova so vėsam kontėnas tuokio gīvenėmo, kuoki toriejė, tonkė lioub pasėruodītė kažkuokės svetėmas.

Tep prabiega dvė liūdnas vasaras. Tretiuojė nusėdavė linksmesnė. Matā, mažė Uonā soejė dvilėka metu, tad buobotė pakielė prašmatni balio. Duovėnum Anska nu pėrka stuora maldakningė – „Zlotī Altarž“. Soeiškuojė kapelėjė so skripīčė, cimbuolās őr trūbo, tad, kas muokiejė šuoktė, galiejė vėsėms pasėruodītė. Liodvėka őr anuos sesėris tuo bova pamuokātas: puora metu gīvena Salontūsė governantė panelė Eliza, katra muokė kašteliuonātius šuokiu, manieru őr dailė apsėejėma. Klavesino skombintė Liodvėka duorā neėšmuoka, vo šuoktė anā dėdėlė lioub patėktė. Tėisi, klėina őr mėkli, muokītuojės vėsūmet pagėrta ož žingsniu lėngvoma, ronku lonkstoma, eisėnas grakštoma, tuos pamuokuos Liodvėka lioub jaustėis laiminga. Buobotė so puonė Gracholskienė aptarė, kon pavadinītė i Uonėnės, ka vėsas panelės šuokems torietom kavaliarius. Soskaitios posbruolius, vėina pritrūka. Tad nūtarė pakvėistė Nasrienu žėmėninka puona Dzekonskė sūno Peliksi. Paršnekiejė, ka nieka dėdėlė nepapėktins, je kas őr sožėnuos, kad Dzekonskė bajuorīstė ne tēp senė pėrka. Vo puonātis Pelėksos īr rimts jaunėkātis, muokuos liekuoriaus amata kažkatram Korša miestė, tad tėkriausė sogebies őr baliu apsėeitė. Ba vėskuo tuo, ons so Levuono draugaun, anodo tonkė raitė laksta po Salontum lonkas őr guojus. Liodvėka šipteliejė, prisėmėnosi, kad tamė baliu puonātis Dzekonskis nedroušė jauties tarp nepažīstamu žmuonium. őr aplink panas soktėis sovėsam negebiejė. Šuokiu maršalka anon sopuorava so Liodvėko – abodo tuokėi tīkė, kažkou sosėrūpėnė, lai šuok...

Vaikis eštėisė panelė ronka őr pasakė:

– Duovėnuok, panelė Liodvėka, bet šuokies eš monės tier prasts.

Liodvėka nudėlbė anon primerkto sava akė – puonātis Pelėksos bova parauduonavės, eštėista ronka biški vėrpiejė. Mergātė tumet anuo gailo pasėdarė.

Iš kairies: Gabrielė őr Adelė. Iš cikla „Mūsa vākā“

– Nebaiminkės, tamsta. Stebiek mona žingsnius őr darik tēp pat. Šuoktė aš muoko.

Ožgrėižos mozėkontams, Liodvėka vėsa sava liūdno ma ožmėrša. Kuojės patės kėlnuojies. Ana tvėrtā laikė kavaliarius ronka őr vediuojė anon par vėsas šuokė figūras. Tad nieks nepadivėjė, kad anodo prastā šuok. Pasėbėngos šuokiou, Dzekonskioks padiekavuojė sava šuokiejė, pabočiava anā ronka őr pasakė: „Je panelė neprieštarautom, aš dar vėinam šuokiou anon pakvėistiuo.“ Liodvėka švīpsuodama linkteliejė galvo. Tad šuoka ton vakara so Peliksio ne vėina karta.

Geruokā ikaitėn, šuokiejė eš salės sosėvertė i galerėjė prasėviedintė. Jaunėkātė sėspėitė i vėina būri, panelės – i kėta. Vo Liodvėka nuoriejė pabūtė vėina. Ana atsėstuo jė atuokiau nu vėsūm pri galerėjės tvuorelės őr isėveiziejė i vakarėni dongo. Saulė jau bova nosiedusi őr pazarā ožgesėn. Tuolėj tuolėj pamėgluojosėmė dongaus pakraštie neaiškė joudava eglīna vėršūnės. Aukštībiesė spingsuojė vuos iveizama vėina kėta žvaigždėlė. Mergātė petius bova apsėsiautusi gaza šaliko, bet anuo nereikiejė – ton vakara meilī šėloma plūda eš padongiu gėlibės. Ruoduos, kažkas gaubė anuos petius őr lėimėni, pripėldīdams šėrdi nanusakuomo saldībė. Liodvėka pasėjota ligo apgluobta nažėnuomas galībės, katra naprilėda pri anuos nikuokiuos baimės, nikuokios liūdnuos mintėis, bet džiogėna, laimėna, pripėldīdama šėrdi neapsakuoma ge-

(Nukelta i 24 p.)